

TABOR

Leto: II.

Maribor, sobota 16. aprila 1921

Številka: 85.

Življenje ljudstva.

Maribor, 15. aprila.

V Zagrebu imajo glavno razpravo proti kmetom iz Gornje Stubice, ki so se svoj čas uprli državnim oblastim ter zagrešili več slučajev uboja in rop. Kdor hoče bližje spoznati psiho hrvatskega kmeta, naj čita poročila, ki jih objavljajo o tej razpravi zagrebški dnevniki. Sodna dvorana, v kateri zasedajo krivce in priče, spominja na gledališki oder iz Shakespearjevega »Kralja Leara«. Zaporedoma nastopajo ljudje, ki nosijo težke grehe na sebi, ki so pa v svojem srcu nedolžni, ker so bili samo igračka usode. Kdo je ta uboda? Ne poznamo njenega obličja, ne vemo, kaj je, a čutimo jo, da stoji za njimi, kakor je stala za kraljem Learom. Kmetje, ki so dolga leta z žulji in znojem obdelovali trdo zagorsko grudo, ponosni, ako so postavili na mizo ovseni kruh ali pečeni krompir; ki so stiskali v rokah svoj raztrgani klobuček, kadar so se približali gosposko oblečenemu človeku; ki so odplačevali kralju, kar je bilo njegovega, in izmolili vsak dan ob pravem času predpisane očenaje, ti kmetje so postali najhujši »puntarji«, šli nad urade, razbili in pokradli tuje imetje, vse to pa v imenu neke ideje, ki jih je prešinila kakor blisk in katere sami niso razumeli. V sodni dvorani gledajo začudeno okrog sebe, se plašijo, prihajajo v zadrego, govore o svojih vsakdanjih zadevah in ne razkrivajo nobene mržnje ali nenavadne zlobe. Med njimi so morda dva — trije kriminalni ali patološki tipi, vsi ostali — tudi krivci — so pa v bistvu dobri ljudje, katerim bi v normalnih razmerah ne prišlo na misel, da se gredo puntat.

Govoreč o svojih zločinskih dejanjih, se jim komaj dotaknejo; sicer pa pripovedujejo o nebitvenih stvarih, o svoji zemlji, o svoji bajti, o svojih dolgovih. Zakon jih seveda ne vprašuje o tem; zakon ima prav, če jih obsodi, ko se ugotovi njihova krivda. Toda zakonska formula ne more ujeti vsega življenja, ga stlačiti vase in obdržati; življenje je kakor živo srebro, ki se prerije skozi sleherno luknjico in se razbeži daleč od posod, ki ga utesnujejo.

Ta slučaj je eden izmed stoterih pojavov današnjega življenja, ki vsi izvirajo iz globoke spremembe, katero je zapustila svetovna vojna in mišljenju in čustvovanju ljudskih množic. Dr. M. Rojc je v eni zadnjih števil »Nove Evrope« podal temeljito študijo o hrvatskih kmetstvih nemirih in označil njihove prave vzroke. Bilo bi dobro, če bi se ti pojavi temeljiteje ko doslej študirali v našem javnem življenju. Psihološka dejstva, ki jih ugotovimo pri tem opazovanju, bi morala služiti kot pripomoček za pravilno umevanje današnjih socialnih in političnih nalog. Ljudstvo je dobro in pošteno, toda izboljšati mu moramo življenske pogoje, dati mu več izobrazbe in prave demokratske kulture. Prenesti moramo svoje teorije v življenje; delati počasi, a smotreno. Poplave nereda in splošne zmede, ki se vali preko Evrope, ne bo mogoče trajno ustaviti na naših mejah, ako bomo opazovali življenje našega ljudstva z nekega višjega vidika, s piedestala, na katerem stojimo sami. Naše izobraženstvo, ki

Pred težko krizo avstrijske republike.

Demarša antante radi plebiscita o prikloplitvi k Nemčiji. Plebiscit tudi na Koroškem. Kriza dunajske vlade. Zasedba Avstrije.

TIP Dunaj, 15. aprila. Francoski poslanik Lefevre Pontalis je podal včeraj zveznemu kanclerju dr. Mayru po nalogu svoje vlade izjavo, da bo Francija, ako avstrijska vlada ne ukine plebiscita za priklopitev k Nemčiji, ukinila vse pomožne akcije za Avstrijo. Izjavi Francije so se pridružili tudi zastopniki Anglije in Italije.

TIP Dunaj, 15. aprila. Demarša antante radi plebiscita o prikloplitvi k Nemčiji je izzvala med ljudstvom splošno ogorčenje. Na Dunaju, kakor tudi po deželah se je vršilo več protestnih zborovanj proti kršenju pravice samoodločbe s strani antante. Sprejele so se resolucije, v katerih se zahteva, da se plebiscit izvrši kljub vsem protestom antante.

Otvoritev debate o ustavi v konstituenti.

TIP Beograd, 15. aprila. Včerajšnja sejo konstituante je otvoril predsednik dr. Ribar ob 10 predpoldne. Poslanec Sima Marković je interpeliral finančnega ministra radi podpor ruskih beguncev, ki znašajo baje 30 milijonov dinarjev. Ker je minister podal zadovoljivo pojasnilo, se je sprejelo na znanje brez debate. Pri volitvi drugega zborniškega podpredsednika je dobil poslanec samostojne kmetstke stranke Ivan Urek od 211 oddanih 149 glasov ter bil izvoljen. Nato se je prešlo na generalno debato, katero je otvoril minister za konstituantno, povdarjajoč, da je srbska ustava demokratična ter obžalujoč, da ni prišlo med vsemi strankami do sporazuma glede notra-

TIP Dunaj, 15. aprila. Kakor poročajo današnji tukajšnji jutranji listi, sta tirolska in štajerska vlada sklenili, da se plebiscit za priklopitev k Nemčiji izvrši kljub demarši antante. Vsled tega in vsled vesti, da so sklenile izvesti plebiscit tudi solnograška, gornjeavstrijska in koroška deželna vlada, se čuti zvezna vlada omajana ter bo, ker ne more nositi odgovornosti za nadaljne dogodke, podala ostavko.

TIP Praga, 15. aprila. Tukajšnji listi komentirajo demaršo antante na Dunaju ter razpravljajo o izvedbi svoječasne namere zasedbe Avstrije s strani Cehoslovaške, Jugoslavije in Italije, ki bo najbrže neizogibno potrebna.

nje ureditve države, vendar pa je izrazil upanje, da bo ustava sprejeta kakor jo predlaga vlada. V popoldanskem nadaljevanju je govoril soc. dem. Etbin Kristan proti vladni ustavi ter za avtonomijo in decentralizacijo. Prihodnja seja bo danes ob 9 uri dop.

TIP Beograd, 15. aprila. Klerikalci so v svoji izjavi k vladni ustavi, ki so jo izročili ustavnemu odboru zagrozili, da se odstranijo iz Beograda, če se ustava ne sprejme brez majorizacije. Sklicujejo se na Narodni klub, ki se tudi več ne udeležuje ustavnega dela in sej, ki bo pa, kakor se zatrjuje poslal k sejam plenuma tri zastopnike, Surmina, Drinkovića in Segnića.

Nova poostritev krize v Angliji.

DKU Pariz, 14. aprila. (Havas.) Po londonskih vesteh je zbornica potrdila proklamacijo obsednega stanja. DKU London, 14. aprila. (Reuter.) Po dveurni konferenci med premiernim

ministrom in delegatom železničarjev ter transportnih delavcev je izjavil Thomas, da ni nkega upanja na pričetek pogajanj.

Novo madžarsko ministrstvo.

DKU Budimpešta, 14. aprila. (Ogrski dopisni urad). Grof Stefan Bethlen je bil imenovan za ministrskega predsednika.

LDU Budapešta, 14. aprila. Grof Stefan Bethlen je danes predložil državnemu upravniku listo novih ministrov, ki jo je državni upravnik sprejel. Portfelji so razdeljeni nastopno: Ministrstvo za zunanje posle grof Nikolaj Banffy, minister za notranje posle grof Gedeon Raday, minister za finance dr. Hegedüs, poljedelstvo Stefan Szabo-Nagyadad, minister za trgovino dr. Hegys-Halmi, minister deželne brambe Aleksander Belizaka, ministrstvo za narodne manjšine bo vodil minister za zunanje posle, ministrstvo malih poljedelcev pa minister za poljedelstvo.

Amerika in Nemčija.

LDU Pariz, 14. aprila. Stefani Lausanne je poslal »Matinu« iz New-Yorka po kablu nastopno vest: Knoxova resolucija bo imela le ta pomen, da bo kazala smeri. Ameriška uprava bo imela na to nalogo, da izdela mirovne pogoje z Nemčijo. Uprava si bo prizadevala, izločiti iz te pogodbe one dele versailleske mirovne pogodbe, katerim se Zedinjene države ne nameravajo priključiti, tako zlasti določbe glede mednarodnega delavskega urada, vprašanje Santunga, vseh določb, ki se tičejo razmejitve v srednji Evropi, nadalje gdanskega in ruhrskega ozemlja, ker so vse te določbe v zvezi z delovanjem Zveze narodov, katere Amerika ne priznava.

Vojaške zastavnine.

DKU Dunaj, 14. aprila. Kakor javlja »Neue Freie Presse«, je budimpeštanska vlada poslala na Dunaj posebno izjavo, katera se bo izročila tudi velesilam v vednost, da smatra vojaške zastavnine za skupno dobro in zastopa stališče, da se ne morejo v nobenem slučaju vporabiti kot jamščina za enostransko posojilo Avstrije.

Vrnitev zaostalih ujetnikov iz Rusije.

DKU 13. aprila (Havas). Francoska vlada je dala na prošnjo dr. Frid. Nansena inicijativo za načrt povrnitve v Rusiji zaostalih avstrijskih, ogrskih, poljskih, romunskih, češko-slovaških in jugoslov. ujetnikov in bo potrpela to človekoljubno delo z vsoto 115.000 funtov šterlingov. Kot predujem je že izplačala 15.000 funtov šterlingov.

Delo Zveze narodov.

LDU Zeneva, 14. aprila. (Svic. brz. ag.) Mednarodni parlamentarni svet je imel 12. t. m. v Zenevi sejo. Svet je odobril resolucijo, v kateri se narodne skupine naprošajo, naj delujejo pri svojih vladah za ratifikacijo senžermen-ske pogodbe, da se zniža vojaški proračun. Na prošnjo švedske skupine je svet sklenil, da skliče prihodnjo sejo mednarodne parlamentarne unije na 17., 18. in 19. avgusta t. l. v Stockholm.

Anglija in Karlov povratek.

DKU Dunaj, 14. aprila. Kakor javlja politična korespondenca, je po naročilu londoskega zunanjega urada sporočil angleški poslanik Lindley dunajski vladi, da ve Anglija ceniti velike zasluge, ki si jih je pridobila avstrijska vlada s tem, da je olajšala povratek ekscesarja Karla v Svico in na ta način pospešila zadovoljivo rešitev tega težavnega vprašanja.

ima interes na tem, da v teh težkih časih obvaruje kulturne vrednote naroda in človeštva sploh, mora stopiti navzdol, iti med ljudstvo, ga učiti in mu pomagati, da se izkoplje iz svoje vojne bolezni.

Boj med kontinenti.

To je bodoča vojna. Nek resen Amerikanec računa s to novo katastrofo in išče način, kako bi se dala rešiti evropejska civilizacija. Macler, čigar ime je dobro znano v amerškem trgovskem svetu, jemlje kot izhodišče te vojne antagonizem med Zedinjenimi državami in Japonsko. Po njegovem mišljenju se ta antagonizem ne da odstraniti ali ublažiti. Amerikansko-japonskega spora ni mogoče rešiti z arbitražo ali sporazumom. Amerika se tega dobro zaveda, Japonska tudi. — Oboroževanje Amerike in njen desintereselement na evropejskih vprašanjih, mrzlično stremljenje za napredkom in popolnim prisvojenjem evropejske civilizacije, ki se kaže pri Japoncih, vse to so znamenja, da ta antagonizem vodi k neizprosnim posledicam, ki bodo prinesle izbruh velike vojne med obema kontinentoma.

Japonsko malo poznamo. Kar vemo o nji, ne zadostuje, da si ustvarimo sliko o njenih razmerah. Zato ne bo odveč, ako sledimo Macleru v njegovih izjavanjih.

Za Japonsko je najvažnejše vprašanje in najglavnejši vzrok, da išče stikov z drugimi kontinenti in državami izseljevanje v Ameriko. Priroda je dala Japonski skromno mero svojih darov. Zemlje, ki je sposobna za obdelovanje, ima samo 16 milijonov akrov (1 akre iznaša 0.4 hektare), to je približno toliko kakor meri površina Irske. Število prebivalstva je naraslo na 60 milijonov duš, torej več nego iznaša prebivalstvo cele Vel. Britanije, Belgije in Holandske skupaj. Tudi rodovitnost zemlje in klima ni nič ugodnejša kakor na Irskem. Japonski kmet živi v najtežjih razmerah in zato vedno bolj lez v dolgoce. Ko bi se razdelil ves dolg sorazmerno na obdelano zemljišče, bi pripadlo na pol hektara 50 dolarjev dolga. Povrh tega je na Japonskem polovica zemlje v rokah najemnikov, vendar ne moreta ne lastnik ne najemnik živeti od zemlje.

Japonska nima skoraj nikakih rudnikov. Ima nekaj premoga, ali malo. V splošnem živi od poljedelstva.

Vkljub svojemsi siromaštvu pa ima Japonska ogromne izdatke. Velikanske zneske potroši za šole. Na Japonskem je malo analfabetov, tako vzorno je organizirano ljudsko šolstvo. Mnogo potroši za vzdrževanje vojske in mornarice.

Podobne so razmere tudi na Kitajskem. Na Kitajskem so sicer rudniki železa in premoga, toda Kitajci jih ne vedo izkoristiti. Njihova celoletna produkcija ne bi zadostovala Zedinjenim državam piti za en teden. Zato se na vsem tem ozemlju čuti velikanska potreba izseljevanja.

Amerika stoji na stališču, da ne more pod nobenim pogojem dopustiti naseljevanje žolte rase. Japonci in Kitajci se poslužujejo prirodnega prava in apelirajo na bodočo družbo, da jim da možnost življenja, ker se drugače zaduše v prenapolnjeni nerodoviti domovini. V Avstraliji in Južni Afri-

in v Zedinjenih državah čakajo ogromna področja naseljenosti, ki bi radi obdelovali to zemljo, če bi jih imperijalizem pustil čez meje. Pravi, da je samo v Kanadi toliko neobdelane zemlje, da bi se mogla s pridelki preskrbeti polovica sveta.

Naravna potreba izseljevanja, ki se javlja pri žolti rasi in s stališča sodobne civilizacije več ali manj opravičljiva samoobramba Amerike, to sta vzroka antagonizma med Ameriko in Japonsko in sigurno pot k bodoči veliki vojni. Čez 50 do 100 let se bodo Azijati preskrbeli z orožjem in municijo za moderno vojno in bodo v stanu uporabljati vsa sredstva, ki so jih bili iznašli Evropejci in katera so omogočila, da je bela rasa tekom poslednjih treh stoletij zagospodovala nad svetom. V tej borbi mora propasti evropska civilizacija, ako Amerika ne dobi pomoči Velike Britanije in cele Evrope.

Notranja in zunanja politika.

* **Situacija v Beogradu.** V ospredje je stopilo vprašanje spolnolitve podpredsedniškega mesta konstituantne. Opozicija hoče na vsak način vrniti na to mesto svojega zastopnika. To zahtevo so izrazili zemljoradniki, komunisti in klerikalci. O tem vprašanju se bo razpravljalo v klubih, predno pa se odloči. V posameznih klubih so se vršile priprave za generalno debato o ustavi. Govorniki, ki bodo nastopili v imenu klubov, smejo govoriti poldrugeto; ostali govorniki pa, ki ne govorijo v imenu klubov, pa eno uro. Seje se bodo vršile vsak dan od 8. zjutraj do 2. popoldne in ob 7. zvečer do polnoči. Na ta način se bo razpravljanje o posameznih članih ustave znatno pospešilo in bo ustava že okrog 1. maja sprejeta. Nadaljnje politično vprašanje, ki je bilo v vseh dosedanjih periodah koalicijskega ministristva zelo kočljivo, je vprašanje notranjega ministra. Kakor znano, hoče Drašković pod vsakim pogojem podati demisijo. Demokratska stranka stoji na stališču, da mora to mesto zasedeti demokrat. V klubu se je že razpravljalo o osebi, ki bi jo stranka postavila na to odgovorno mesto. Kakor doznava „Večer“, ni prišlo do soglasja in se še vodi razprava o tem vprašanju. Govori se, da se bo Radić udeležil generalne debate o ustavi. Vendar pa

je treba vest o Radićevi poti v Beograd sprejeti s potrebno rezervo.

* **Izza dogodkov v Istri.** Posebna komisija, ki preiskuje znane kmetske upore v Krnici in Morčanih, je aretirala nad 70 oseb. Zaplenili so tudi nekoliko pušk in municije.

* **Anarhija v Italiji.** Fašisti divjajo naprej in požigajo delavske domove. V Rovignu so fašisti razdejali in poškodovali prostore konzumnih zadrug. V kraju Foiana della Chiana je 200 fašistov naskočilo tamošnja delavske domove z bombami in jih razdejal. Delavsko zbornico so demolirali in na to zažgali. Enako je bilo v Latisani, kjer je prišlo med izgrede do ostrih bojov med fašisti in socijalisti. Našteli so več mrtvih in ranjenih oseb.

* **Trgovinska pogajanja z Italijo** se prično. Italijanski delegati so že dospeli v Beograd. Kot zastopniki, naše vlade so imenovani: Ninčič, Trumbić, Kukić, Kostrenčić in dr. Zerjav.

* **Pred volitvami v Italiji.** Italija se živahno pripravlja na volitve. Vlada je v skrbeh, kako bi si ohranila večino in skuša na razne načine vplivati na razpoloženje volilcev. Določeno je, kje bodo imeli posamezni ministri volilne govore. Ministrski predsednik Giolitti bo kandidiral v svojem dosedanjem okrožju Čuneo. Liberalna stranka je izdala proglas na narod. V tem proglasu vprašuje, je-li mogoče, da bi bila cela država suženj manjšine, ki obljublja boljše življenje kot zdravilo za vse današnje nevolje in katera bi privedla deželo do neizogibne propasti. Prva potreba je, da se v narodnem življenju vzpostavi svoboda in vrednost produktivnih energij. Treba je zopet omogočiti inicijativno posameznika in individualno odgovornost ter osvoboditi ekonomsko življenje od neznosnega vmešavanja države in birokracije. Agrarci bodo v glavnem podpirali narodne stranke (liberalce in radikalce), volili bodo kandidate teh strank, ki so izšli iz njihovih vrst in ki bodo osnovali v parlamentu poseben agrarni klub. Socijalisti so se zedinili za enotno taktiko in bodo nastopili s samostojnimi volilnimi listami. Ljudska (klerikalna) stranka se bo udeležila volilne borbe. Tam, kjer bo treba, bo podpirala radikalce in liberalce. V svojem proglasu zahteva organizacijo sindikatov in kooperativ na podlagi krščanstva ter ostro nastopa proti komunistom. Zahteva kar najširjo decentralizacijo ter šolsko reformo. „Giornale d'Italia“ javlja, da se snuje nova stranka pod ime-

nom »Narodna demokratska stranka«. Stranka zahteva disciplino v notranjosti, sodelovanje ročnih in intelektualnih delavcev v dobičku kapitalističnih podjetij, obrambo lastnine in vmešavanje tiska samo tam, kjer se na veliko kopiči bogastvo v rokah posameznikov, svobodo trgovine, odpravo monopola, razširjenje pravice parlamenta, volilni sistem za senat, formacijo milice, revizijo mirovnih pogodb itd.

* **Muna obsojen.** Znani voditelj čeških boljševikov krojač Muna, ki je bil radi svojega protidržavnega rovarjenja postavljen pred sodišče, je bil 13. t. m. obsojen na 13 let ječe. Istočasno je sodišče izreklo obsodbo proti 5 Munovim tovarišem, od katerih je dobil Zapotocky 18, eden 13, dva 8 in eden 7 mesecev težke ječe. Proces je vzbudil na Češkem mnogo zanimanja.

* **Protikomunistična akcija na Češkem.** Tudi na Češkem se je vlada odločila k ostrejšemu nastopu proti komunistom. 12. t. m. so bile razpuščene vse komunistične organizacije na Severnem Češkem. Vsa korespondenca in ves društveni denar je bil zaplenjen. Dognalo se je, da se skriva v teh družtvih mnogo protidržavnih elementov z nemško-nacionalističnimi težnjami.

Zanimivosti.

Mrtvo mesto. Medtem ko so vsa mesta na svetu sedaj po vojni tako prenapolnjena prebivalstva, da mora biti človek rojen pod srečno zvezdo, da dobi boro stanovanje, je nekje neko precej veliko mesto, katero je zapustilo vse prebivalstvo. To je Home v Aljaški pri Beringovih vratih, nedaleč arktičnega oceana. Zalosten utis delajo na človeka te zapuščene, zanemarjene ulice, na pol podrti hiše, javna poslopja, cerkve. Pred približno 30 leti je bilo tukaj cvetoče mesto. Vsi svetovni časopisi so namreč poročali, da se je odkrilo na tem teritoriju velikanske sklade zlatih plasti. Ljudje, željni lahkega zaslužka in bogastva, so drveli na ta prostor v velikih množinah. Očetje so zapuščali svoje družine, sinovi starše, največ je pa prihajalo tja pustolovcev najrazličnejših narodnosti. Bil je to dobesedni Babilon. Gradile so se najprej lesene stavbe po evropskem vzorcu, katere so nadomestile pozneje kamnite zgradbe, krčmarji so otvorili svoje gostilne, bifeje, bare, krošnjariji trgovine, obrtniki delavnice, ustanavljale so se podružnice evropskih bank in hranilnic, davek se je uporabil za graditev šol, bolnic, oskrbovališč, ljudskih kuhinj, knjižnic itd. Preko noči je stalo na tem prej neobdelanem ozemlju cvetoče mesto. Zlata je bilo dovolj, ljudstvo je boga-

telo, mesto je napredovalo. Inženjerji so se pa zmotili v svojih računih. Domnevali so, da so zlati skladi neizčrpni, ali nekega dne so ugotovili, da so te dragocene plasti popolnoma izčrpane. Drug za drugim so jo pobrisali v inozemstvo. Ko je ljudstvo izvedelo o tem, je zahtevalo svoje vloge v denarnih zavodih ter zapuščalo, videč da ni nikakega zaslužka več, vedno v večjih množinah to mesto. Gostilne so bile prazne, hiše so se ponujale na prodaj po smešno nizkih cenah, ali kdo bo kaj kupil v tem mestu, ki bode v par tednih popolnoma prazno. Obrtniki, krošnjariji, trgovci so pobasali svoje stvari ter odšli in z njimi so odšli tudi poslednji prebivalci tega mesta, v katerem kraljujejo odslej le še podgane.

Koncert orkestra Glasbene Matice

dne 19. aprila 1921.

Dnevna kronika.

— **Ocvirki.** Merodajnim osebnostim na magistratu bi svetovali, da bi stopili na prste raznim nemškim in nemčurkim trgovcem in obrtnikom, ki se nam rogajo s tem, da imajo na svojih firmah napisane budalosti, ki bi se jim smejala vsaka slovenska krava. Tako se nahaja na Meljski cesti mož, ki je „snage za sobe“ (snažilec stanovanj). V Slovenski ulici ima Burkhardtova trgovino z „vezenicami“. Kjer je bil prej v Gosposki ulici rokavičar Ulrich, tam je sedaj trgovina z rokavicam in modercam. Ali v isti ulici je firma M. Pösch „delikatessami“. Podobnega je več v vsaki ulici. Lastnikom teh firm svetujemo, naj v lastnem interesu poskrbe, da v najkrajšem času izginejo ter se zamenjajo s slovnično pravilnimi.

— **Z ulice.** Po mariborskih ulicah se plazi človek, ki hodi po rokah in nogah. O tem se je že govorilo v javnosti, a vlec temu se dandanašnji pojavlja med elegantnimi šetalc in šetalkami ta memento človeške bede in nesreče. Nikdo ne more revežu zabraniti, da bi se ne smel plaziti med onimi, ki so tisočkrat srečnejši nego on. Dobro bi bilo, ako bi se pokazal vsak večer v Gosposki ulici, kjer se izprehaja bogati svet. Zakaj za njim — štirinogati človekom — se plazi strašna krivica današnje družbe, ki izroča posameznika njegovi lastni usodi. Če ta usoda odreče zdravje in zapre vse vire življenja razen enega samega, skozi katerega curlja bedna miloščina — kaj je to komu mar? Dobro je, da nimamo nobenega paragrafa, ki bi določal, kako naj uničimo takega človeka. Imamo pa-

MARIJ SKALAN:

V deželi umirajočih.

(Dalje.)

V hiši je plapolal ogenj. Stopil sem k vratom ter prisluhnil. Čul sem slovensko govorico ter vstopil.

— Dober večer!

— Bog daj!

Začuden so me pogledali, tujca, ki jih moti noč na veliko soboto, ob času, ko je kakor na sveti večer navadno! vsakdo doma. Toda ko sem jim v kratkih potezah povedal, kaj se mi je dogodilo, so mi takoj ponudili stol.

Vrnil bi se bil rad nazaj čez mejo ter sploh opustil potovanje, toda pregovorili so me.

— Čemu hoditi nazaj, ko ste že enkrat tu? Od tu pridete lahko dalje brez vse nevarnosti. Orisali so mi pot: Po cesti greste gori, potem doli, zavijete na levo, greste po tej in tej stezi, potem pridete na ono pot, krenete na ono cesto, greste potem na desno itd. Izgubiti se ne morete.

— Izbrno, sem odvrnil, vam je lahko, ko pot poznate, kako pa naj si jaz zapomnim te brezkončne litanije in se ne izgubim. Prosil sem jih naj bi me kdo spremlil, ali pa naj mi vsaj koga preskrbe, ki bi me bil pripravljen spremiti. Tedaj so se spomnili na nekoga, ki itak namerava prihodnje jutro oditi v isto smer, peljali so me k njemu. Bil je zelo prijazen človek, povedal mi je, da gre naslednje jutro v Podkraj ter da ga lahko skupaj

prenočim pa lahko pri njem. Ker je bil sam doma mi ni mogel postreči z drugim nego s kavo, katero sva skuhala z medsebojno pomočjo. Potem sva legla k počitku.

Naslednje jutro sva se prebudila že ob 5. uri, vstala, skuhala zopet kavo ter odšla. Ko sva bila kakih sto korakov od hiše, je pričelo pršiti, zato je skočil moj spremljevalec in gostitelj po dežnike, jaz pa sem ostal na cesti. Tedaj sem nenadoma začul za seboj korake, obrnil sem se ter zagledal dva Italijana.

— Kaj delate tu?

— V Podkraj grem.

— Od kod prihajate?

— S Planine. Bil sem pri stricu.

Gre tudi on z menoj, ker je pričelo pršiti, pa je skočil po dežnike.

V istem trenutku je že prišel »stric« in Italijana sta odšla, ne da bi me nagledovala dalje.

Med potoma mi je »stric« pripovedoval o razmerah v Planini. Ko so se Italijani umaknili iz logaškega ozemlja je knez Windischgrätz na vse načine intrigiral, da bi Planina ostala pod Italijo. Ko pa že ni mogel doseči, da bi cela kotlina z vasjo vred ostala Italiji, je zmešetaril z Italijani vsaj toliko, da so še nadalje obdržali v svoji posesti grad ter oni del vasi, v katerem se nahajajo knezove žage ter polje z njegovimi gozdovi. Odločnemu našemu nastopu se je pozneje posrečilo, da so se Italijani umaknili iz grada, ostali pa so v zgornjem delu vasi,

ki je danes razdeljena med dve državi. Del vasi, katerega so obdržali v svoji posesti Italijani šteje kakih 15 hiš. — Prebivalci tega dela so sedaj čisto odrezani od sveta. Ker ne smejo v ostali del vasi, ki je v Jugoslaviji, so odrezani od cerkve in od šole, nimajo sami niti gostilne niti trgovine in ne trafike. Poštne zveze sploh nimajo ne z Italijo, ne z Jugoslavijo. Najhuje pa je to, da ne morejo v trgovino ne v Planino, ne v Postojno, ali Studeno, ker jim blago, ki ga kupijo bodisi tu ali tam, odvzamejo financarji. Nahajajo se v pravi sužnosti in to vse radi gospoda kneza, ki jo je po okupaciji gradu z naše strani popihal v Konjice, kjer nadaljuje s svojim intrigiranjem proti priklonitvi njegovih žag in gozdov naši državi, čeprav nam pripadajo že po rapalski pogodbi.

Ko sva dospela v gozd, mi je moj spremljevalec pokazal mesto, kjer se je izvršil znani umor nekega dečka, ki se je vračal z vozom iz Postojne, o čemer so svoječasnno poročali tudi naši listi. Sledovi izvršenega groznega dejanja se poznajo še vedno.

Od tega mesta zločina sva dospela do prelaza proti Strmci, ki je v rapalski pogodbi določen kot meja med obema državama. Od tu sva šla navzdol ter kmalu dospela na Strmco ter nadaljevalna pot mimo Studenega proti Hrušici. Dež je bil med tem pojenjal in pot je bila prav prijetna. Zlasti ko sva prispela v gozd, po katerem sva šla, dokler nismo dospela dober četrtr ure

pred Podkrajem na glavno cesto. Vso kot do ceste nisva srečala nobenega Italijana, komaj na cesti nam je pridrdral nasproti visok italijanski voz na dveh kolesih, na katerem sta sedela dva vojaka, ki se pa za naju nista zmenila. Tako sva končno okrog 9. ure srečno dospela v Podkraj. Ljudje so se na ravno zbirali k maši. Bilo pa je na vseh koncih in krajih vse polno Italijanov, vojakov in karabinierjev in s par hiš, kjer so nastanjeni, so seveda plapolale tudi neizogibne savejske zastave.

S spremljevalcem sva krenila v gostilno, kjer sva se okrepčala, potem pa sva se poslovila. On je ostal tam, jaz pa sem odšel dalje.

Iz čemerikavega jutra se je bil na pravil lep pomladanski dan in že na cesti proti Colu sem pričel čutiti, da se bližam našemu toplemu jugu. Ker se bližam našemu toplemu jugu. Počasi služil stranske poti pod vasjo. Počasi sem se na strmini spuščal proti Sanahoru, ogledujoč mogočne utrdbe, ki jih je bila okrog in okrog te vasi napravila še stara Avstrija in katere sedaj polagoma razpadajo. Pri Zaveznikih sem končno dospel zopet na cesto, ki vodi v Vrhnjo. S tem sem pa tudi prišel v južni pas. Krog in krog je bila divna pomlad, vse v zelenju, vse v cvetju, vročina na cesti pa taka, kakršne pri nas v Mariboru ne bo gotovo še do junija.

(Dalje prih.)

ragrate, da sme živeti. Celo sprehajati se sme med nami, četudi z vsemi štirimi. Altruizem in strpnost sodobnega človeka sta si za hrbtom tega človeka segla v roke.

— **Višji šolski svet slovenski** se je sestavil naslednje: Predsednik doktor Stanko Bevk, podpredsednik še ni imenovan, referenta dr. Ivan Karlin in doktor Stanko Majcen, višji šolski nadzorniki dr. Leopold Poljanec (namestnik prof. Alojzij Tavčar), dr. Ivan Grafenauer, Engelbert Gangl in Fran Gaberšček, zastopnika veroučiteljev Ignacij Nadrah, Maksimilijan Vrabec, namestnika doktor Gregor Pečjak, doktor Anton Medved, zastopnika profesorjev doktor Josip Pipenbacher, Fran Voglar, namestnika Franc Jeran, Franc Mravljak, zastopniki učiteljstva Luka Jelenc, Janja Miklavčičeva, Anton Gnus, namestniki Dragotin Humek, Martin Matko, Anton Hren, zastopnik zdravstvenega sveta za Slovenijo dr. Ernest Majer, namestnik dr. Ernest Dereani, zastopnik staršev Engelbert Frančeti, namestnik Franc Kavčič, zastopnik poverjeništa za kmetijstvo najbrže Slapšak, zastopnik poverjeništa za socialno skrb poverjenik Adolf Ribnikar, namestnik Božidar Betriani.

— **Za svobodo tiska.** Glavno tajništvo jugoslovenskega novinarskega združenja je poslalo vsem političnim klubom resolucijo, ki je bila sprejeta na sarajevskem novinarskem kongresu na glade člena 14 ustave, ki govori o svobodi tiska. Včeraj se je o tej resoluciji razpravljalo v muslimanskem klubu in kljub temu, da je vlada sporočila strankam, ki so zastopane v vladi, da ne bo izpremenila že sprejetih določb ustave, je muslimanski klub na predlog poslanca Sahiba Korkuta sklenil, da predloži ustavnemu odseku načrt tega člena, kakor je bil sprejet na novinarskem kongresu v Sarajevu. Muslimanski klub je na svoji včerajšnji seji razpravljal še o nekaterih manjših stilističnih izpremembah nekaterih členov ustave. Nato sta se določila govornika za splošno debato o ustavi. Govorila bosta poslanca Sahib Korkut in Fehim Kurbegović.

— **Letos ne dobimo poletnega časa.** Kakor poročajo zagrebški listi, se ne bo letos uvedlo v naši državi letnega časa.

— **Kovani drobiž.** Finančno ministristvo bo dalo te dni še precejšnjo množino drobiža po 10 par v promet, ker že izdana množina nikakor ne zadostuje.

— **Himen.** V Metliki sta se poročila dne 12. t. m. g. Julče Novak, načelnik mariborskega Sokola ter gđna Ljubica Makarjeva. Obilo sreče!

— **Prenos telesnih ostankov češko-slovaških legijonarjev iz Italije.** Iz Verone poročajo, da je dospela posebna češko-slovaška komisija, ki ima nalogo, da prevzame posmrtno ostanke češko-slovaških legijonarjev, ki so padli na italijanski fronti, boreč se za neodvisnost svoje domovine. Med drugimi se bodo prepeljale v domovino tudi kosti onih 57 legijonarjev, ki so bili v avstrijskem ujetništvu justicirani.

— **Ceško časopisje in inozemstvo.** Dokler ni narod samostojen, ga zastopa pred svetom oni, od katerega je odvisen. Zaradi tega se je pred vojno vedelo v vsakem narodu, kolikor je hotel Dunaj. A to je bilo zelo malo, ker so Nemci v prvi vrsti govorili o sebi in svojih zadevah. Z osamosvojitvijo so se podjarmljeni narodi povzpeli navzgor in svet jih je začel opazovati. Zato ne more biti nobenemu narodu vseeno, kakšen utis napravi v inozemstvu. Čim bolj se približuje kulturno drugim narodom, več ugleda si pridobi zunaj državnih mej. Češko časopisje se vedno bolj zaveda svoje naloge in se skuša izenačiti s svetovnim. Za široko obzorje, na katerega se je povzpelo češko novinarstvo, je značilno, da ima največji češki dnevnik „Narodny Listy“ v vsaki številki francosko pisano rubriko „Edition française“. V tem delu lista objavlja najvažnejše dnevne dogodke v češkem političnem, kulturnem in gospodarskem življenju. Ne samo, da na ta način pospešuje kulturne stike med francoskim in češkim narodom, ampak si tudi pripori pot daleč v inozemstvo, kjer sicer ne bi čitali čeških listov. Tako se goji zdrava in uspešna internacionala.

— **Poročil se je pretekli teden** v lukajšnji frančiškanski cerkvi Janko Eferl uradnik mest. mag. z gospodično Liziko Jugovo. Poroka se je vršila zelo slovesno. Novoporočencema obilo sreče.

— **Darovi Jugoslovenski Matici.** 224 K, nabrala gospa Kochler med veselo družbo železničarjev pri Vaupotiču v St. Ilju. 564 K, prostovoljni darovi za vstopnice k porotnim obravnavam 790 K, policijski komisariat, kazenske zadeve. 210 K, učiteljstvo nar. šole na Pobrežju namesto venca gospej Ješovnikovi.

— **Jugoslovenske cerkvene zadeve.** Skofje, ki so se minule dni mudili pri papežu v Rimu, so baje dosegli, da se bosta odslej pri slovesni maši epistola in evangelij pela v narodnem jeziku. Tudi se bodo vsi obredi, vsebovani v rimskem ritualu, vršili v narodnem jeziku. (Res „velik“ uspeh! Cerkev se modernizira!) Kar se tiče cerkvenih zadev na ozemlju, ki je pripadlo Italiji, so morali v Vatikanu priznati, da je tu cerkev kapitulirala pred italijansko vlado in da ne more storiti nobenega koraka proti nameravani italijanizaciji slovanskega Primorja. Italijanska vlada lahko postavi na višja cerkvena mesta v Julijski Benečiji ljudi svojega zaupanja, Vatikan bo samo skrbel, da bodo škofje večji tudi slovenskega jezika. Da bo Vatikan mirnodušno kapituliral pred Kvirinalom, smo vedeli že dolgo; sprememba rituala pa ima tako malo zveze z javnimi vprašanji, da je vspeh potovanja jugoslov. škofov v Rimu enak — nič!

— **Vojna škoda v Srbiji.** Po doslej prijavljenih listah za vojno odškodnino se je ugotovilo, da znaša škoda, ki je bila povzročena Srbiji, 19 milijard dinarjev. To uradno poročilo je bilo poslano naši delegaciji pri pariški reparacijski komisiji.

— **Za obrtno razstavo v Mariboru** je kot prva darovala 1000 K Posojilnica v Narodnem domu. Pripravljali odbor se ji za ta denar najiskreneje zahvaljuje z željo, da bi kmalu našla obilo posnemovalcev.

— **Ljudsko štetje na Japonskem.** Pri zadnjem ljudskem štetju na Japonskem se je našlo nad 77 milijonov prebivalstva.

— **Veliki trgovski shod v Mariboru.** Kako smo že poročali, vozi v nedeljo dne 17. tm. iz Maribora, Glavni kolodvor poseben vlak v Falo. Odhod vlaka ob pol 15. uri popoldan, vrne pa na se iz Fale med 18. in 19. uro zvečer. Vožnja za 3. razred stane 10.— K torej sem in tja 20.— K. Vožnja tega posebnega vlaka ni omejena samo na udeležence trgovskega shoda, temveč se ga lahko poslužijo vsakdo. Vozni listki se bodo izdajali že v soboto dne 16. tm.

— **Pri zdravilišču v Rogaški Slatini** je razpisano mesto ravnatelja. Prošnje je vložiti do dne 24. tm. pri poverjeništvu za javna dela v Ljubljani. Podrobnosti so razvidne iz razpisa v „Uradnem listu“ št. 38 z dne 14. aprila t. l.

— **Trgovski shod dne 17. aprila.** Na trgovski shod, ki se vrši dne 17. t. m. ob 9. uri popoldan, mora priti vsak trgovec, naj si bode iz najdaljše okolice, kajti to zahtevajo njegovi interesi, posebno sedaj, ko trgovski stan najbolj troji pod carinskimi naredbami, davki itd. Dnevni red je sledeči: 1. Stališče trgovstva pri reviziji avtonomne carinske tarife, ter o sklepanju trgov. pogodb. poroča I. Mohorič. 2. Neurejenost prometa, poroča I. Kejžar. 3. Maribor, kot trgovsko in prometno križišče, ter notranja trgovina, poroča Vilko Weixl. 4. Propadanje vinske trgovine in vzroki (Franc Cuček). 5. Prosvetno delo med trgovstvom, časopisje, šole, strokovne in gospodarske organizacije (Franc Zelenik). 6. Razmerje trgovine z zadržanostjo (Franc Golob). 7. Hibe sedanje obdavčenja (dr. Sernek). 8. Izredna čenje trgovske in obrtne zakonodaje (J. Jelačin). Popoldan skupen izlet v Falo, kjer se bode ogledalo elektrarno. Zvečer ob 8. uri koncert. Delegati, ki se odpošljejo k občnemu zboru, morajo biti v soboto dne 16. t. m. ob 17. uri popoldan zbrani v gremialni šoli, Jurčičeva ulica (Vetrinjska ulica) II nadstropje.

— **Naši državljani v Rusiji.** Ministrstvu za socialno politiko in za zunanje stvari sta započeli akcijo za repatriiranje naših državljanov v Rusiji.

— **Primorci pozor!** Občni zbor „Jadrana“ se vrši danes v petek ob 20. uri v Plzenjski restavraciji v Tattenbachovi ulici. Pridite vsi.

— **Klub Cechu v Mariboru** vabi svoje člane k izvanrednemu občnemu zboru, ki se vrši v soboto 16. aprila ob 20. uri v klubovi sobi restavr. „Maribor“. Na dnevnem redu čitanje in odobrenje pravil.

— **Kolesarji pozor!** Lansko leto je bilo na okrajnem glavarstvu strankam, ki so pustile kolesa na hodniku, nad 10 koles ukradenih. Da se take tatvine preprečijo, postavil se je pri glavnem vходу za čas od 9.—12. ure stražnik, ki prevzema proti potrdilu kolesa v varstvo. Plača se mu 2 K za kolo.

— **Slovenskemu obrtnemu društvu** je podarilo stavbeno in zidarsko podjetje Franjo Spes in sin 120 K. Darovalcu srčna hvala.

— **Slovensko obrtno društvo** opozarja svoje člane na trgovski shod dne 17. t. m. ob 9. uri popoldan v Götzovi dvorani. Ker utegne biti zborovanje važno in zanimivo tudi za obrtniški stan, bi bilo samo želeli, da bi se ga tudi obrtniki udeležili v čim najlepšem številu.

— **Obrtni volilni shod.** Tovariše obrtnike opozarjamo na obrtni volilni shod, ki se vrši dne 18. t. m. ob pol 20. uri v spodnji dvorani restavracije „Maribor“. Obrtniki, udeležite se tega shoda polnoštevilno.

— **Zenski pokret.** Tajnica mednarodnega ženskega združenja za svobodo in prostost ter bivša profesorica sociologije na Wellesley College v Ameriki, gospa Emily Balch dospe v soboto iz Prage v Zagreb.

— **Predavanje Marib. slov. žen. društva.** V ponedeljek, dne 18. t. m. ob 20. uri predava g. prof. Ribarič o „Ivanu Mazuraniču in njegovem epu „Smrt Smilage Cengija“. Odbor vabi k številni udeležbi.

— **Clani ribarskega okrajnega društva „Dravska dolina“** naj prisostvujejo v kolikor mogoče velikem številu blagoslovljenju trupla žene načelnika dr. Hermana Krausa v mrtvašnici na pobrežkem pokopališču, ki se vrši v soboto ob tričetrt na 15. uro.

— **Redni letni občni zbor Slovenkega obrtnega društva** se vrši dne 24. t. m. ob 9. uri popoldan v restavraciji Narodnega doma.

— **Masarykovo zdravje.** Prezident Masaryk je toliko okreval, da se bo mogel podati na jug, kjer bo ostal par tednov. Njegov namestnik bi moral biti po ustavi ministrski predsednik, ker pa je ta iz uradniških vrst, bo najbrž zastopal prezidenta v njegovi odsotnosti doktor Beneš.

Sokolstvo.

o **Mariborski Sokol** sporoča bratom in sestram, da so prispeli savezni znaki in izkaznice. Članstvo se opozarja, da si preskrbi pravočasno slike za izkaznico v velikosti (6x9). Izdajanje izkaznic se prične po 25. aprila 1921. Znaki in izkaznice se izdajajo proti vplačilu 10 K. Uradni dnevi in ure bodo pravočasno objavljene v „Taboru“.

o **Poštni uradniki in uradnice** so nabrali po g. Urbančiču in Eliseltu 670 K za mariborskega Sokola. Vsem darovalcem srčna hvala. Kot ustanovnika sta pristopila Julče in Zora Deronšek, trg. Meljska c. 41 in vplačala ustanovnine vsak po 400 K. Naj bi našla mnogo posnemovalcev.

Kultura in umetnost.

x **F. S. Finžgar: Razvaline življenja.** Drama v treh dejanjih. V četrtek je dalo naše gledališče pod režijo g. Milana Skrbinškega to najnovejšo dramatično delo našega najboljšega ljudskega dramatika F. S. Finžgarja, ki je predstavi sam prisostvoval. Finžgar je nastopil svojo dramatično pot z „Divjim lovcom“ ter že v njem pokazal, da razpolaga z lepim talentom in močno vtvarjalno silo. Ze to njegovo prvo delo je postalo med našim narodom tako popularno, kakor nobeno drugo te vrste. Dramo v pravem pomenu besede pa nam je podal komaj v „Naši krvi“, vendar pa vsled preočite tendence to njegovo delo nima bogzna

kake literarne vrednosti. Tega se je zavedel menda tudi pisatelj sam ter krenil na drugo polje, na polje strogo ljudskih dram, dram iz življenja naših kmetov. Tako je nastala „Veriga“, ki je eno najboljših naših dramatičnih del. Za „Verigo“ pa so prišle sedaj „Razvaline življenja“. Tudi ta drama je zajeta iz življenja naših kmetov, zgrajena pa je na oni nesrečni trmi staršev, na trmi samovoljne možitve svojih otrok proti njihovi volji, ki rodi potem navadno toliko gorja. Mesto sreča, so taki zakoni razvaline. Finžgar je prijel motiv od srečne strani ter ga tudi vseskozi srečno izvedel, razen morda konca, ki je psihološko popolnoma utemeljen, ni pa dovolj utemeljen razvojno. Morda bi pa konec tudi čisto drugače učinkoval, če bi Martin zadavil Lenčo v drugi sobi in ne pred gledalci, kajti zadnji prizor je v tej sedanjosti zasnovi estetično slab in odbija. Sicer pa so „Razvaline življenja“ gotovo korak dalje v Finžgarjevem delovanju in v lepi umerjenosti igre, kakor tudi v psihološkim razvoju gotovo nadkriljujejo „Verigo“. Režija je bila pri premieri v četrtek prav dobra, razen morda razporedbe odra v prvem dejanju, mislim namreč žganjarno, ki bi bolj pristojala, ako bi bila spojena z adaj s hišo. Morda je to pisateljeva zahteva, a dobra vsekakor ni. Igralo se je dobro, kakor malokdaj; vloge so bile vse v dobrih rokah. G. Skrbinšek nam je podal v žganjarju Urhu Kantetu tip žilavega vaškega očanca, pohlepne po bogatstvu, mehkega v ljubezni, a neizprosne v svoji trmi, s katero upropasti hčer, njenega ljubimca, moža in končno še samega sebe. G. Nučič je v kmetu Martinu, Lenčinem možu podal umetniško celoto, ki jo lahko prištejemo k njegovim najboljšim kreacijam. Gđna. Podgorska je s svojo močno voljo več nego z umetniško silo šla za obema ter večinoma dobro pogodila nesrečno mlado dekle in pozneje še bolj nesrečno ženo, ki se, da najde tolažbo, uda celo žganju. Zelo dobra je bila v ulogi rejenke Tone gđna. Petkova, z iskreno in naravno igro je vstvarila tako živo figuro, kakor doslej še v nobeni drugi vlogi. Istotako je izborna pogodil g. Rasberger zapitega kmeta Sirka, a ga. Dragutinovičeva je vstvarila iz Mice Slane pravo pristno figuro vaške potovke. G. Mikulič je dal Ferjanu potreben deloma odločen, deloma pa neodločen značaj lavičarja. Gledališče je bilo le srednje obiskano, kar za premijero ob navzočnosti avtorja za naše mesto vsekakor ni preveč častno. Neusmiljeno dolge pa so bile pavze in to celo med drugim in tretjim dejanjem, ko se oder čisto nič ne spremeni ter si radi tega take vrzeli sploh ne moremo razlagati. —r.

x **Iz pisarne Slov. narod. gledališča.** Danes v soboto je premijera znane in priljubljene operete Johanna Straussa „Netopir“, ki je radi svoje krasne skoraj klasične glasbe prodira celo na dvornem gledališču na Dunaju. Izmed letošnjih operet bo gotovo stala na višku toliko glede vrednosti, kolikor glede izvajanja. Opereta se ponovi že v ponedeljek, z ozirom na koncert „Glasbene Matice“, ki se vrši v torek, vsled česar bo gledališče zaprto. V nedeljo je zadnja uprizoritev „Ksenije“ in „Stare pesmi“, ter bi bila dolžnost vseh šolskih zavodov, da priporočijo to predstavo šolski deci, da spozna našega domačega komponista!

x **Zbornik za umetnostno zgodovino.** Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani je sklenilo izdajati četrtletno svoje strokovno glasilo pod imenom „Zbornik za umetnostno zgodovino“, katerega bo urejeval dr. Izidor Cankar. — Naročnina bo znašala z društveno članarino vred 100 K. Naročila in prijave je treba nasloviti na: Umetnostnozgodovinsko društvo v Ljubljani, Rešljeva cesta 10, I.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V petek 15.: Zaprto.
V soboto 16.: „Netopir“. Izven abon.
V nedeljo 17.: Popoldne ob 15. uri „Ksenija“ in „Stara pesem“. Zvečer ob pol 20. uri „Ekvinočije“. Ab. B.
V ponedeljek 18.: „Netopir“. Ab. A.
V torek 19.: „Kraljevska visokost“. Gostovanje v Ptuj.

Sport

S K Korotan: V soboto dne 16. aprila otvorili na novo ustanovljeni športni klub „Korotan“ svojo pomladansko sezono. Izbral si je za nasprotnika rezervo bratskega kluba „Maribor“. Začetek ob 17. uri na mariborskem športnem prostoru. Cenjeno občinstvo se opozarja, da nastopita v Mariboru prvič dva slovenska mariborska športna kluba.

Okrožno sodišče.

Vlomi v škofovo palačo. — Maribor
pribežališče graških zločincev.

V jeseni l. 1919 je deželno sodišče v Gradcu zasledovalo zloglasne zločince brata Ferdinanda Roberta in Josefa in Franca Starcera, pristojne v Gradcu. Vsi so pobegnili in ker so slišali, da je naš Maribor najbolj varen pred zasledovanjem in da se tukaj lažje za dober denar dobi stanovanje, so se odločili, da se nastanejo v Mariboru in si-ecer pod tujim imenom. Eden izmed njih Franc Starcer, po poklicu slašičar, se je policijsko javil kot Ernest Schreiner, in je stanoval od decembra 1919 do marca 1920, ko so ga prijeli, v najbolj obljubljeni Slov. ulici št. 3. V tem času se je zgodilo več drznih vlovov in tatvin. V marcu je bilo vloženo tudi v škofovo palačo ter vkradeno več dragocenosti: srebrnega namiznega orodja, več preprog, dve svilnati odeji, 12 svečnikov, več klg svinjine, klobas itd. O tatovih ni bilo sledu. Pač pa je policija zasačila mladega človeka, ki je kar javno prodajal preproge, katere je policija spoznala kot last škofa Napotnika. Ta mladi mož se je izdal za Ernesta Schreinerja, bil pa je Franc Starcer. Nadalje je policija zasledila tudi večino drugih pri tem vlovu ukradenih stvari in ugotovila, da so tatovi vse blago previdno razpečali tudi med trgovce, kakor Albert Kopuš, Emil Kohnstein, srebrninar Kayer. Pri nekem kovaču so dobili svečnike izpostavljeni na oknu. Starcer se je najprej izgovarjal na nekega Reša iz Pobrežja, češ, da mu je ta dal vkradene stvari na prodaj. Prijeli so tudi mizarja Franceta Ognerja, ki je večino tega blaga razpečal med trgovce in privatnike. Starcer taji tatvino pri škofu in se izgovarja, da ni vedel, da mu je Reš izročil ukradeno blago v razprodajo. Tudi mizar Ogner se zagovarja, da je bil uverjen, da gre tu za verižniško kupčijo, ker mu je Starcer rekel, da ima blago od nekega doktorja, ki je izgnan v Nem. Avstrijo. Razprava se je prelozila v svrhu zaslišanja nadaljnjih prič. Eden bratov Starcera pa je bil radi raznih tatvin in potepuštva obsojen na eno leto težke ječe in izgnan v Nem. Avstrijo. — Ne apeliramo torej venomer brez nujnega razloga, da treba v Mariboru večkrat temeljitega policijskega pogloba in stroge kontrole vseh stanovanj.

Velike tatvine v vojni realki.

Pred kazenskim senatom stojita brat in sestra, Josip Pakole in Alojzija Stramsak. Ona ima 8 mesecev starega otroka pri sebi, kateremu se očividno dopade ta okolica, v katero je spravil on svojo nezakonsko mater. Ona pa trdi, da jo je sem spravil nezvesti nezakonski oče, vojak v vojni realki, ki da ji je pri slovesu nasvetoval, naj kar krađe kar more, kakor to vsi delajo, ki tam služijo. Vboga ga je zelo radikalno. Kradla je najraje moko, zrnje in sploh kar je bilo boljšega za podzobe. Brat pa je vkradene reči nosil iz realke. S posebnim ozirom na malega otroka je bila Stramsak obsojena samo na 14 dni ječe, brat pa na 4 mesece, katere je pa že s preiskovalnim zapovrom prestal.

Gospodarstvo, trgovina.

Borza 14. aprila.

Curih: Berlin 9.25, New York 579, London 2258, Pariz 41, Milan 28.00, Praga 8.00, Budimpešta 2.15, Zagreb 4.10, Varšava 0.72, Dunaj 1.70, avstrijske žigosane krone 1.—

Zagreb: Berlin 228.50—229, Italija 275—280, London 560—561, New York 141.50—142, Pariz 1012—1015, Praga 199

do 200.00, Svica 0—2490. Valute: Ameriški dolarji 139—139.50, avstrijske krone 22.50—23, carski rublji 75—84, češko-slovaške krone 193—0, francoski franki 0—1010, napoleonidori 475 do 477, nemške marke 224—227, romunski lei 209—211, souvereigni 255, italij. lire 660.665, turške lire 300—0.

Dunaj: Ameriški dolarji 622—626, nemške marke 996—1002, angleški funti 2440—2460, francoski franki 4420 do 4460, italijanske lire 3020.00—3040.00, jugoslovanske dinarji 1724—1744, poljske marke 84—86, švicarski franki 10.675—10.725, češkoslovaške krone 860.60—866.50, madžarske krone 220.00 do 222.00.

g Ministrstvo za trgovino je odločilo, da se za bodoče ukinja potreba posebnega dovoljenja za uvoz mineralnega olja. Odslej bo vsakomur, ki ima protokolirano trdko in plačuje davek, dovoljeno, da uvozi mineralno olje iz katerekoli države, ako plača carinska takso.

g Dalmatinska vina so se doslej prevažala po posebnih tarifih. Na prošnjo „Težaške sloge“ iz Opuzina v Dalmaciji je ministrstvo za promet znižalo pristojbino za prevoz iz Kruša v Beograd za 25%.

g Poljoprivredna izložba poljoprivrednog društva Čehoslovaške republike u Pragu. Priprave za ovu prvu poljoprivrednu izložbu cele države su u punom toku. Prema svima prijavama i prijavama biće vrlo mnogo zastupljena kako zemljodelska i šumarska grana, tako i gospodarska industrija a osobito tvornice poljoprivrednih strojeva. Izložba poljoprivredne grane biće znanstveno zastupljena znanstvenim djelima ministarstva poljoprivrede, visokih škola i svima stručnim organizacijama, koje će prikazati svoj rad u diagramima statističnim podacima itd. Osobito lijepu izložbu prirediće odio šumarski u kojem će biti zastupljen i lov. Izložba domaćih životinja biće zastupljena konjima, govedima, svinjama, ovčama i kozama a osim toga biće velika izložba peradi i pitomih zečeva. U izložbi poljoprivredne industrije sudjelovaće šećerna, mlinarska i pivarska industrija, sušionice sa svim sporednim poduzećima. Osobito će mnogo biti zastupljena posebna izložba zadržavanja Češke i Moravske, koja će zauzeti veliki prostor u industrijskoj palati. Za izložbu gospodarskih strojeva javilo se već mnogo važnih novosti. Na izložbu prijavio se već čitav red delegacija iz susjednih država. Prijave primu i razasile programe poljoprivredno društvo čehoslovaške republike u Pragu. II. Vodičkova ulica 38.

g Znižanje tarifa za staro železje. Prometno ministarstvo je odredilo, da se računa staro železje v vagonskih pošiljatelj po 10.000 kg odslej le po postavki C, ne pa več B. Po novi naredbi se je toraj znižala transportna taksa za 40 od sto.

g Nov zlati rudnik v Banatu. Rumunski listi poročajo o novi najdbi zlatih plasti pri Mehadiji v Banatu. Radi eksploatacije se je ustanovila delniška družba z glavnico 5 milijonov lejev.

g Zboljšanje italijanske trgovske bilance. Italija je uvozila v letu 1919 raznega blaga v vrednosti 17.823 milijonov lir, izvozila pa za 6066 milijonov. V preteklem letu se je uvozilo za 15.862 milijonov in izvozilo za 7864 milijonov. Na ta način se je zboljšala trgovska bilanca Italije napram letu 1919 za 2499 milijonov lir.

Tobačna produkcija v Bolgariji. Po poročilu bolgarske trgovske zbornice o tobačni produkciji se je obdelalo v letu 1919 nad 375.290 ha tobaka, kar bi proizvajalo 21.989.270 kg, med tem ko se je nasadilo n. pr. leta 1913 le 66.210 s produkcijo 6.621.000 kg. Izvoz je znašal 1.662.000 v vrednosti 6.492.000 ter je narastel v letu 1919 na 7.355.000 kg v vrednosti 375.760.000 levoj.

g Žitni prekupei za prosto trgovino v Avstriji. Pred kratkim se je vršila v Avstriji konferenca žitnih trgovcev, ki so se sestali iz vseh delov republike. Enoglasno se je sestavilo resolucijo, vsebujočo prošnjo za prosto trgovino s koruzo, ječmenom in ovsom ter se jo odposlalo vladi.

g Nova madžarska valuta. Madžarska vlada je sedaj prenehala s tiskom in izdajo novih novčanic. V mesecu

marcu je bil od pričetka vojne prvič prihod enak izdatkom. Pri tej priliki se je izrazil finančni minister dr. Roland Hegedüs napram žurnalistom, da je bila obustava tiska njegova prva skrb. Tudi najboljši avstrijski finančni strokovnjaki mu niso hoteli verjeti, ko jim je obrazložil, da ne izdaja Madžarska po maju nepokrite novčnice. Tozadevno se je moral oprijeti drastičnih sredstev, moral je vnovčiti vse zaostale davke. Vojno dobitveni davek se je moral vplačati naenkrat za dobo treh let nazaj; ta davek se je raztegnil tudi na poljedelstvo, konsumni davek se je zvišal, omejili so se izdatki države, vojaštva ter civilne uprave na kolikor mogoči minimum. Minister pripravlja budget, pri katerih se plačajo izdatki pri davkih in vseh novih investicijah. Upeljati namerava novo valuto, da prepreči oslabitev krone. To bode valuta v madžarskih frankih, ki seveda nikakor ne bodo identični s francoskimi ali švicarskimi. Končno je izjavil minister, da bode Madžarska na vsak način izpolnila svoje obveznosti.

g Delovanje madžarskih denarnih zavodov. Madžarski bančni zavodi delajo veliko propagando, da dobe nove vloge in so pričeli obresti že izplačevati po zvišani obrestni postavki. Ve-

čina plačuje 2 od sto, kar so doslej delali le s starimi vložniki, vendar se po izdaja tudi 3 do 3 in pol od sto.

g Padec cen zlata in brilantov. Iz Budimpešte se javlja, da tamkaj za zlato in brilant zelo padajo cene. Gram zlata stane K 60.—, briljanti stanejo sedaj 10.000 K napram prejšnjim 30.000 K. Kurz srebrnih kron je bil 27

g Čehoslovaški sladkor za Svico. Iz Prage se poroča: kakor znano, se je sklenila svoječasnno v Svico pošiljatelna pogodba za 4000 vagonov čehoslovaškega sladkorja. Od te količine se je izvozilo doslej krog polovice za ceno 235 švicarskih frankov a 100 kg. Švicarska vlada je pa sedaj naprosila čehoslovaško sladkorno komisijo, naj zniža ceno ostanku po medtem na svetovnih tržiščih padlem kurzu sladkorja, ki se giba sedaj med 190 in 200 švic. franki a 100 kg. Tukajšnji merodajni krogi so principiuelno pripravljeni k temu in upati je, da se bode zadovoljilo čehoslovaške kroge.

g Zvišanje železniških cen v Nemčiji. S prvim tega meseca se je zvišalo na nemških železniških progah cene za 50—80 od sto.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.

Stenografinja strojepisna se išče. Natančne ponudbe pod »Odvetnik« na upravo »Tabor«. 523 3—1

Lepa železna omražna postelja z vložkom in patent otirožji stol s preložitvijo na prodaj. Maistrova ulica 14, vrata I. 519 2—1

Spalnica, masivna, v dobrem stanu, in drugo pohištvo se po ceni proda. Puškinova ulica 3-II. 522 2—1

Staronemško pohištvo, spalna soba in kabinet, radi selitve se takoj po ceni proda. Naslov pove uprava lista. 520

Vlevo za težke konje se odda v najem. Naslov pove uprava lista. 521

Prva jugoslov. tvornica d. d. v Karlovcu išče

delavce (specialiste)

za izdelavo glavnikov. Plače do pogovoru. 508 3—8

Sprejemem

koncipijenta.

Nastop službe takoj. Plača po dogovoru.

Dr. Franjo Lipold, odvetnik
Maribor, Aleksandrova cesta 36. 525

Norespondentko

popolnoma večšo slovenščine, hrvaščine in nemščine, perfektne stenografinjo in strojepisno, rabi tvorniško podjetje v Mariboru. Nastop čimprej. Pismene ponudbe na upravnishvo lista pod »Tovarniška uradnica št. 490.« 490 3—3

Lahke motorno kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjeno, se proda. Dravska ulica 11, gostilna.

Sprejme se
takoj izobražen ključavničar, kateri je zmožen za obrat sistem Dieselmotoria od turške Lang-Wolf. Maribor, Milinska ulica 30. 517 2—2

Zidno opeko
odda v vsaki množini

Umetna opekarna
Radvanje.

Naročila naj se vpošljejo
na

U. Nassimbeni
stavbeni mojster. 506
Maribor, Vrta ulica 12

Tel. 350.

Tel. 350.

Naznanjamo našim cenj. strankam, da smo se preselili iz
Aleksandrove ceste št. 35 na Aleksandrovo cesto št. 61.

Obenem prosimo za ohranitev izkazanega nam zaupanja ter bodemo tudi nadalje najtočneje in najceneje izvrševali vse poverjene nam posle kakor carinjenje in odpremo.

Skladišna in otpremna delniška družba
Podružnica v Mariboru. 507 4—3

KNJIGOVEZNIKA
MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJSE UREJENA, SE
PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA-
JOČA DELA.
IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!